



უკანასკნელი სადიდმარხეო საუბარო ოქმმა გამართული ქვაშეთვის წმ. გიორგის ეკლესიაში. ამ დღეს ხალხთან უნდა ესაუბრა ილუმენს მამა კიროსს, მაგრამ სინასტურის გამო ვერ მოიძალა და ქმონის სამკუთხედის მიმართობით იქნა დაცა. ქვაშეთვის ეკლესიის წინამძღვრმა მ. მარკოზ ტუბნაძემ და უკლემოსის შესრულების დროს პალატიდა სამარველო სასწავლებლის მოსწავლე ქალთა და ვაჟთა ხორა.

ის დუბაბორები, რომელნიც გორის მარაში სტოვარობენ და ნემა მიეკათ სახლდარ-გარეთ გადასახლდნენ, ამ თვის გასულ ვაგებზე რეზიან ბათუმის გზით.

სამოსწავლო გარდასახვის შეკრება ამირ. უკვასიაში დანიშნულია 1 სექტემბრისათვის.

ზარდა აქეთ გორის ქალაქის ხმოსანთა არჩევნები სექტემბერში მიახდინონ.

ქუთაისის გუბერნიის მთავრობამ შუამდგომლობა აღძრა კავკასიის უმაღლესის მთავრობის წინაშე, რომ სუბუბის ოლქიდან ცუდის ყოფნა-ქვეყნისათვის გადასახლებულ იქნა ზუგდიდის მცხოვრებლები თავად ტარიელ ღუბუბაძე და აზ. აღმასხან ჩხოლარიაძე. მთავრობისათვის სამკომ განიხილარა 7 მარტს ეს შუამდგომლობა, დაადგინა: ზემოხსენებული ღუბუბაძე და ჩხოლარია გადასახლებულ იქნან თავიანთი საცხოვრებელ ადგილას, საიდანაც ხუთის წლის განმავლობაში არ შეუძლიან არსად წასვლა.

გუმნ. 23 მარტს, ტფილისის სამოსმართლო პალატაში დანიშნული იყო გასარჩევად ორი საქმე, რომლებითაც გაზეთ „Нор. მისი.“ რედაქტორებს ცილის დაწებების ბრალსა სდებდნენ ბათუმის ნობარეუსი ბ.ნი გრიგოლსკი და კავკასიის ოლქის სამმართველოს საქმეთა მწარმოებელი ბ.ნი არხანგელსკი. ბ.ნის გრიგოლსკის საჩივრის განხილვა გადადებული იქნა. მეორე საქმეში კი პალატამ ნ.ოვ. იბაძე რედაქტორი ბრალისა შედგა და სწრაფ და მისუჯა ასის მანქანის ჯარების გარდაღება, ხოლო უმაღლესის მინისტრის ძალით ეს ჯარიმაც აკატა.

გაზ. კავკას. დეპუტთა ატყობინებენ ღუბუბიდან, რომ მარხის თავდასხმურთა კრების უმჯობესობაში ის აზრი წარმოსთქვა, რომ სასურველია შემოღებულ იქნას საეროობა დაწესებულენაში.

გამა. (გორის მარა). მტკვარი მოდიდა და მოსწყვიტა საღვურს მტკვრის მარჯვენა მხარეზე მდებარე სოფლები. ყოველ დღე იღებდა მტკვარი, რადგან თრიალეთის ხეობებიდან დიდ-ძალი ნიაღვრები ჩამოდან. ერთადერთი ბორანი იყო და ისიც წყალმა მოიტაცა.

გუმნ. 20 მარტს ღუბუბის ფსალტის ერთი დიდად სამუშაორო ოქმმა მოხდა. ნასადილეს, როდესაც სახმედრო საქართველოს გზით გასავანეი ფოსტა ჩაალაგეს, რომ ლითაუ სხვათა შორის 1,500 მანეთიც იგზავნებოდა ამ გზის საღვურს.

რებზედ მოსმასხურე მოხელეების ჯამაგირი, უტებ ეს ფოსტა, ჩვეულებრივის ტყაის პარკში გაკეთებული, კანტაროდან გაჰქრა პარკიანად. თუცა ფოსტელი გამოძიება იმ წამსვე დაიწყო, მაგრამ ბორიტი-მომქმენი ჯერაც ვერ უპოვია.

ჭ. გომი. პარსიკებს, 20 მარტს, დაავადოვებენ პარსიკისა და ფშის სანაპიროები მთავრობისათვის სამკურნო წყარო 5. ა. სულტან-კირი გირემი, ტფილისის გუბერნატორის თ. ა. ბიკივა, ინტენდენსი, ა. ნიკოშვილი, ამირ-კავკასიის რეზიან გზის უფროსმა ევეტენემა და სავაგურნიო ინტენდენსი კ. ბუტკევიჩმა. დაათვალიერებენ აგრეთვე რეზიან ხილთ, რომელიც უზრუნველყოფილია მომავალ წყალდიდობისაგან.

ს. ავსხალი, (ქუთაისის მარა). ამას წინად სოფელს ივანდილში გარდაიცვალა ერთი ღრმად მოხუცებული ანა ჭავჭავაძის ქალი, რომელიც 130 წლის იყო; არ აკლდა არც მხედველობა, არც სმენა, ხოლო პოლიდროსი ცოტა ავირა გონება. მისი შვილები, შვილი შვილები, შვილიშვილის-შვილები 40 მეტი იქნებოდა.

სახლ-სახვა. სწორედ მშენებელი და გულიანი ამინდები სდგას გზა ჩვენში. თუცა და ამ მარტში დღე გამოშვებით აღმოსავლეთის პატარა ქარი შქის, მაგრამ მუს მინაც საქით სითბო აქვს. გომიდან, მარტის სახაზუფლო ტანისათვის მოგვემზებინოს. ვინ შეიძლება ამისთანა კარგს ამინდებს და ისიც მარტში. ხეობების აყვავდა და მშენებლის სურათს წარმოადგენს... ბაღ-ბოსტნებში სთესენ სხვა-დასხვა ბოსტნეულობას. მალე გვერიცხება ამ სითბოში ბაყაყების ყონკერტი. სულ არარაობას, ესეც კარგია; რადგან სხვა თავ-გასართობი არა გვაქვს-რა.

ჭუთაისი. 15 მარტს კრება იყო ცეცხლისგან საურთიერთო დაზღვევის საზოგადოებისა, რომელიც ოთხი წელიწადია, რაც ქუთაისში დაარსდა და რომელიც ადგილობრივის საზოგადოების ყურადღება დაიმსახურა, რაიც სწრაფ ცხადეს საქმის რეგიალად წარმოებისაგან. წარსლის 1897 წ. დასაწყისში ამ საზოგადოების ჰქონია დაზღვეული 1,054,250 მან. შენობები. 1897 წლის განმავლობაში დაზღვევითა 413,950 მანეთისა. საანგარიშო წლის განმავლობაში საზოგადოებისაგან გამოირცხულა 64,800 მან. შენობები. ამ გვარად მდგომარე წლის პირველ ინვარს საზოგადოების ჰქონია დაზღვეული 350 შენობა, 1,403,400 მანეთისა. ამ შენობათა შორის ქვეყნიისა ყოველი 1,265,650 მან., ხის შენობები 63,590 მან., დანარჩენი ნარევი შენობები ყოველი 74,160 მან.

1897 წელს წინად მოგება დარჩნა საზოგადოების 3323 მან. 39 კაბ. სათადარიგო თანხა პირველ ინვარსისათვის 1898 წ. შესდგა 8929 მან. 16 კაბ.

საზოგადოების გამგეობის თავჯდომარედ იქნა არჩეული ისევ ბ. ს. აკოვლიძე, ხოლო გამგეობის წევრებად ი. გ. ჩიბაძე და ვ. ი. ქილაძე, თავმჯდომარეს მოუმატეს ჯამბაგირი 200 მან. ხოლო წევრებს და ბუღალტერებს ას-ასი მანეთი.

საღ. ტუბუღა. ამ ოთხის დღის წინად ტუბუბის რეზიან გზაზე საზარელი ამავი მოხდა. ტუბუბიდან მოდიდა ვაგონტყვი ქუთაისისკენ ახალგაზდა ყმაწვილი კაცი სავანელი, რომელიც ამავე გზაზედ მსახურებდა და რომელსაც ჯამაგირი დაერეგინა რეზიან გზაზედ მოსმასხურეთათვის. ქუთაისს რომ მოუახლოვდა, შორიანდ შენიშნა, რომ პარსიკის რეზიან გზის მატარებელი მოიღის, იფერკა უბედურმა, დავეტაკება მატარებელი და დავამსხვრევს, დაეხატა წინ და მოჰყვა ვაგონტყვის ქვეშ, რომელშიც წელსზედ გადურა. შემანქანებ მოაქმურა გახრება მატარებლის, მაგრამ ამით შინაც ვერ გადარჩა უბედური. ვაგონტყვის ისე დაეშვებინა, რომ მანამდე დღეს გარდაიცვალა. საეკირველია, რომ სასტიკად აკრძალული არ არის ვაგონტყვი სიარული მეტრებში ამ დროს, როცა მატარებელი უნდა უნდა გაიაროს ამ გზაზე. დარჩნენ უნუგეზოდ ამ უბედურს დედა და დემა.

ჭუთაისი, 15 მარტი. არ მოეცა სწორეზიან ტუბუბის რეზიან გზაზედ მოსმასხურეთათვის ამ გვარ სიძვირის, როგორც წელს არის; ჯერ ხომ საქმიონად ამ შემოაქვთ გასასიყლად და, რაც შემოიღის, ისიც მამსმასხურად ჰგავს და ერთი ბოლოში იყიდება ორ კაბიკად, ერთი ძირი პრასა ღირს ერთი კაბიკა; ფხალტულობა კი ვერ შეხედვით, რადგანაც მარტო ძირებია და რეზიან გზაზედ; ამისი მზუზე დეკემბრის მაგარი ყინებია, რომელმაც მთლად მოსპოვა ბოსტნეულობა. უფრო, რომ დღესაც საბაღე მშენებელი სამ აბაზა იყიდებოდა, დღეს ასეთი საბაღე სამ მინთადაც არ იშოვება და რაც იშოვება, ისიც უფრო იშოვია.

ამ ორი სამის წლის წინად ქუთაისში საყნართობებსა და მშენებლულობის ბაზარში ქალაქს ჰქონდა ვაგონტყვილი სპორიკების ადგილები, სხად დალიოდნენ, როგორც ბაზრის და სოფლიდან შემოსული ხილთ, აგრეთვე აქაურთი მოკვრენიც, დღეს-კი ქალაქის ვაგონტყვი ადგილები და ამოდნა ხალხმა საღ უნდა იაროს, ცუმა არ იყოს.

ზოგიერთი ქუჩების რიონის ვაღმა სილაზედ ცუდ მდგომარეობაშია: ლაგ-ლაგ ისეთს ოღორი-ჩოღორებს შესხვებით, რომ უმთავრობაში სწორედ მუხლს ამოვიღებს კაცი, თუ მარჯვედ არ იქნა; წარმოიღვინეთ, რომ ამ გვარ ქუჩებში ფარინები ნახევრის ვერსის სიშრადე არის ერთი მეორისაგან და ქუჩა საქმიონად არ არის განათებული. პირიქითვედ ასეთ ქუჩებში ძვირად მხანათ და თუ მხანათ, უსალოოდ საღმე სამიკიტროში იქნებოდა ამისთანა მიყრუებული ქუჩები ვაგონტყვი დაღეს ქუჩებისაში თავსუჯარად სხვა-დასხვა სოფლებიდან ჩამოსულ, მჭირსავან გამოქციული ქალებისა, რომლებიც უზღოლოდ ინახვენ თავს და თავსუჯარად დათარქობენ.

ეს სამი ოთხი დღეა, რაც ქუთაისში მშენებელი თბილი ამინდებია.

გუმნ. წინ, 21 მარტს, ქალაქის ვაგონტყვის საღვურს მოხდა მეტელთა მამა-პაპლის არჩევნები, უკნო უფროსი 6 კაცი. არჩეულ იქნა სტავროპოლისკი, რომელიც 151 თვითი და 57 შვი კენია ამოუვიდა, ხოლო იმის თანაშემწე-ანდროსი სკარბო.

ახალის მითხველის წყნობა

კვირას, 22 თებერვალს, ტფილისის სთავად-ახალურ ბანკის საღვურს კრება ჰქონდა ახალი მითხველის წყნების გამოცევილ ამხანაგობას. კრება დაიწყო სლამოს 8 საათზედ და გასტანა ნაშუადღვის პირველ სათამდე ეს ამოღებად, ვინ იცის რა ლაპარაკმა „ორტორობას“ არ მოანდომეს დამსწრე მითხველები: მოლოდ დასასრული თითქმის ერთხანად აღიარეს, რომ სხენებულმა ამხანაგობამ არამც თუ წაიღეს შინა ამხანაგობის განსიყნა, არამედ თავადვე ყალბ ნიადაგზედ იყო მოქმედებული, წესდება უფარგის ჰქონდა და საქმეებიც მტკლ უფერიოდ და უცოდინარად წარმოართეს. ერთის სიტყვით, აშკარად გამოიკვრა, რომ ამ ამხანაგობამ ისევე იმოქმედა და ისევე განუტევა სული, როგორც არა ერთსა და ორს საზოგადოებასა და ამხანაგობას იშოქმენდა და განუტევებია სული ჩვენს „ტუფა“ და „კურთხულ“ საქართველოში. ყველაზედ უკნაურთი და ღირს საყურადღებო კრებაზედ ის იყო, რომ თვით იმ წყვილებმა, რომელთაც დაარსეს საზოგადოება და იმის კეთილ დღეობაშია, რომელიც „იღვწოდნენ“, პირველთა აღიარეს საზოგადოების საქმეთა ასეთი თვითარება. კიდევ მალდობა დღეს, რომ ასეთი გულ ახლდინი მიწე ვაგონტყვი და სხვათაგან არ დაიფინეს; რომ ჩვენ სხემე კარგად მიგვაყეს და არასოდეს არ წავახდენთო.

ბევრის თათბირით და ლაპარაკის შემდეგ კრებამ დაადგინა, რომ წარსულ საქმეს აღიარებენ ეშველებმა და ჩვენც ნულარი ვითქვით ამ წარსულზედ და მხოლოდ მომავლის მიგეცით უყრადღებო. ამ აზრით კრებამ რამდენსავე კაცს მიანდა ახალის „ორგანიზაციის“ ე. ი. უთუოდ ახალი ამხანაგობის პრიციპის შედგენა მომავლ კვირას ხელ-მეორედ მოხდება კრება და ამორჩეულთაც მათ უნდა წარუდგინონ თავიანთი ნაშრომ-ნაღაწი. სასურველია, რომ ამ განსაზღვრულ თუ სულ ახლად შემდგარ ამხანაგობის ვაგონტყვი მეთე უნარი და შრო ვამოიჩინონ, თუ ბრწყინვალედ არა, ისე მაინც არ დაასრულონ თავიანთი მოქმედება, როგორც უდროოდ განსვენებულმა ახალმა მითხველებმა დასრულა.

წინილი სამეგრელოდან

19 მარტი
ეს ეს არის ხანგრძლივი და სასტიკ ზამთრის შემდეგ 9 მარტიდან ვაგონტყვი ამინდში დგას, ასე რომ მთაველს სხვა ელ-ფერი მიეცა, თანდათან საბო და ამწველებს სურათს წარმოადგენს. მუშა-კაცმა ბალენვან-ყანებს მიჰყო ხელი და ოფლიც გაწურვილი ეწევა ჰუანას, პირუტყვი, რომელიც უკრეანდელს ძლიერს ზამთარს რის ვი ვაგონტყვი გადარჩენია, ხარბად დაეწევა ნორჩს მოღს. ერთის სიტყვით, ჯერ-ჯერობით ჩვენსკენ მარტის კარგს დარგებს მივართვთ დადებურება. თებერვლის უკანასკნელ რიცხვებში ისეთი დიდი და ღონიერი აღმოსავლეთის ქარი ჰქროდა, რომ დიდი ხანია, რაც ამ ვაგონტყვი და მავარი ქარი არა

ყოფილა სამეგრელოში. დიდ ხეებს ძირიანდ ჰგლეჯდა, თითქმის სინაღის დერის აცქვესი ისეთი სახლი არ დარჩა, რომ ძალზედ არ შეერყოს. ზოგან სახლებს სახურავები გადაადგილდა და მარტო კედლები და მარტოა, ზოგან კი სულ წაქცია. ამ ქარმა ყოველს ოჯახს დიდი ზარალი მიყენა. ზოგიერთებს დღესაც ვერ მოუშთავრებით ამ ქარისგან გაფუტებული და გაპარტახებული სახლები.

ამ წლის იანვრიდან მთელს სამეგრელოში ერთბაშე მოდებულა სხვა-დასხვა მთარეული ავადმყოფობა: ყვავილი, კისრა, წითლი, ანთება, მკვლი, ყვირა-ხეღა, ყელის ტკივილი, სურჭო, ხეღა და სხვა ათათი ღარღებულა. თითქმის იგივითი ისეთი ოჯახი, რომ თითო-ორიო ავად არ იყოს ზემოხსენებულის სენით. ყვავილი და კისრა, რომლის ფერხობა მტკვარზე ხლებს ნენი ხალხი, ხომ ყოველ სოფელში მსუფყეს. ყვავილი იმდენ ზარალს არ იძლევა, რამდენსაც კისრა. კისრითი უფრო მკითრე-წლოვანი ბავშვები ხლებენ ავად და მრავალნიც ესაღებება წუთი-სოფელი. გარდა ამისა, სიკვდილია ამ ენად სამეგრელოში მტკლ გახშირებული. თითქმის მულამ დღე ვაგონტყვის: ესა და ეს ადამიანი მომკვდარია. რასაკვირველია, ამის უმთავრესი მიზეზი ისევე ჩვენი თიერად დაქვეითებაა. ვის აქვს ამ ვაგონტყვის დროს ისეთი შენობა, რომ ავადმყოფს ექიმი მოჰგვაროს და ავითამილდენ წამლები გამოტანოს.

ტრიფონ კალანდარი შვილი

დაბატ სოფელი

(მოკერული ამბები)

ბ. ბომბანიძე, (ჭუთაისის მარა), 16 მარტი. ეს ერთი კვირა რაც ჩვენში მშენებელი თბილი განხვეწული ამინდმა სოფელს ტუბუბი და კორაბი ამწვანდა, საქმარეა აჭოთ იქით იგი-ყნატ და ხალხს შეშობას მიჰყო სკაო. თუცა მღაერ დათბა, მაგრამ სხვა-დასხვა ვაგონტყვი ავადმყოფობა მოადგულა სოფლებს; სწრაფ შესვლად ბათ სურფლს სკვლათა და ჭყალად ავადმყოფს, ამისთან ზოგიერთი უკან-კი ექლის ტკივილმაც თანაყო.

14 მარტს ჩვენს მამამისანდენ ქუთაისის მარხის უფროსის თანაშემწე ე. ი. აკოვლიძე და სამტრედიის ზოაქუა ნ. ბ. ტბაშვილი, რომლებს უნდა განხვალათ სწავარა ახლად ამორჩეულ მამასხალსა და გეგმის თანახმად. როგორც მამა წინაგან მოკავსევი, 2 ივლისს წარსულს წლისს მამათრეველ შეუბამას ბნ ანდრას ქავარამის და პოქულის ჯაფარამის თანადარსებით მონად ყუალაბას და იქნას მამასხალსა და ინეჯულა მათი სიამოსისე გეგმე; გეგმა წინაგან აყო მამასხალსა და ექის წაღაწა, მის შედგე, იქნას არჩეულა პირეაბამ და ესეა სხვა-სხვა გეგმე დაეწეა აინიგა.

საზოგადოება თანხმს აყო გეგმის არჩევანსა, ხოლო გამომწვანდ ორბოლო მოაფინეს გეგმად, ვაკეგუოს სანაგდა, მთარეანის წამოქცევის კაცს სკაო, რომლებიც დაეყოფიეს, და რომლებიც არ დასთანხმდნენ, ამით მაკავა თითონ მოაქცეს; და ამ კვარად გამაგავს „ახალის“ მამარეან ქუთაისის გუ-

